

KLAGANDE

Stiftelsen MHS Bostäder, 802002-2177

Ombud: Advokaterna Carl Svernlöv och Karolin Karlsson

MOTPART

Kammarkollegiet

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 18 september 2018
i mål nr 24699-17, se bilaga A

SAKEN

Ändring av föreskrift i stiftelseförordnande (permutation)

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

Stiftelsen MHS Bostäder yrkar att stiftelsen ska beviljas tillstånd till ändring av § 2 i sina föreskrifter enligt följande:

Stiftelsen har till ändamål att utan enskilt vinstsyfte *vid försvarets garnisonsorter* förvärva, uppföra och förvalta bostadslägenheter. Stiftelsen skall icke bedriva annan byggnadsverksamhet än den som avser uppförande av bostadshus med bostäder, avsedda *för* i första hand elever vid Försvvarshögskolan, *försvarets skolor vid försvarets garnisonsorter*, och i andra hand åt försvarsanställda i dessa orter.

Föreskriftens nuvarande lydelse:

Stiftelsen har till ändamål att utan enskilt vinstsyfte inom Stockholms stad, Uppsala, Enköping, Haninge, Upplandsbro och Kungsängen förvärva, uppföra och förvalta bostadslägenheter. Stiftelsen skall icke bedriva annan byggnadsverksamhet än den som avser uppförande av bostadshus med bostäder, avsedda i första hand för elever vid Försvvarshögskolan och försvarets skolor i ovan nämnda orter, och i andra hand åt försvarsanställda i dessa orter.

Till stöd för överklagandet för stiftelsen fram bl.a. följande. Försvarets behov av bostäder ser helt annorlunda ut idag än 1961 då stiftelsen bildades. Då bedrevs officersutbildning endast i Stockholm, idag bedrivs utbildningen inom Försvvarsmakten vid samtliga garnisonsorter i landet. Den geografiska begränsningen i stadgarna som gäller stiftelsens ändamål har blivit uppenbart stridande mot stiftarens avsikter eftersom ändamålet måste anses ha varit att elever som utbildades vid Försvvarsmaktens högskolor skulle få tillgång till bostäder. Det finns även synnerliga skäl för ändring av föreskrifterna eftersom det på grund av samhällsutvecklingen är orimligt att behålla stiftelsens ändamål i sin nuvarande utformning. Försvvarsmakten och samhället har förändrats och har idag väsentligen andra behov än vid tiden då stiftelsen grundades. När stiftelsen grundades kunde Försvvarsmaktens bostadsbehov i garnisonerna täckas genom tjänstebostäder, det statliga bostadsföretaget Kasernen och stiftelsen Försvvarsbostäder. Dessa verksamheter har numera avvecklats. Stiftelsen kan möta de ökade kraven på Försvvarsmaktens bostadsförsörjning genom sin bostadsförmedling.

Tillämpningen av synnerliga skäl är ytterst beroende av omständigheterna i det enskilda fallet och det är en felaktig uppfattning att prövningen måste göras utifrån stiftelsens behov och inte utifrån en utomstående aktörs behov.

Kammarkollegiet anser att överklagandet ska avslås och för fram bl.a. följande. Det har inte inträffat förändrade förhållanden för stiftelsen sedan beslutet om permutation 2012 som gjort det nuvarande ändamålet uppenbart stridande mot stiftarens avsikter. Det finns inte heller synnerliga skäl för ändring av ändamålsföreskrifterna. Vid en bedömning av synnerliga skäl ska de omständigheter som föreligger utgöra en svårighet eller reell olägenhet för stiftelsens egen möjlighet att uppfylla sitt ändamål. Det är ett felaktigt antagande att en stiftelses ändamål kan ändras utifrån behov som andra aktörer i samhället har. Det har inte kommit fram något som tyder på att stiftelsen drabbas negativt eller har svårigheter att uppfylla sitt ändamål med den lydelse som gäller idag på grund av att Försvarmakten saknar bostäder. Det är heller inte visat att ett bibehållande av stiftelsens ändamål skulle leda till orimliga konsekvenser för stiftelsen.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Frågan i målet

Kammarrätten ska ta ställning till om stiftelsen kan beviljas tillstånd till ändring av § 2 i sina föreskrifter på grund av att ändrade förhållanden gjort föreskrifterna uppenbart stridande mot stiftarens avsikter eller på grund av synnerliga skäl. Bestämmelserna finns i 6 kap. 1 § stiftelselagen (1994:1220).

Uppenbart stridande mot stiftarens avsikter

För att tillstånd till ändring ska kunna beviljas på denna grund krävs att det har inträffat ändrade förhållanden efter stiftelsens tillkomst och att dessa

ändrade förhållanden har en sådan påtaglig inverkan på föreskriften att den blivit uppenbart stridande mot stiftarens avsikter (prop. 2008/09:84 s. 60). Om ändamålsföreskrifterna sedan tidigare är ändrade är det de ändrade förhållandena jämfört med föreskrifternas nuvarande lydelse som ska beaktas (prop. 1993/94:9 s. 179).

Den aktuella föreskriften ändrades efter permutation 2012. Av Kammarkollegiets beslut den 28 augusti 2012 framgår att skälet för stiftelsens ansökan var att ändamålet inte längre gick att tillämpa. Kammarkollegiet beviljade permutation och § 2 i föreskrifterna ändrades genom att både det geografiska området och destinatärskretsen utvidgades.

De ändringar stiftelsen nu ansöker om tillstånd för innebär en ytterligare utvidgning av det geografiska området till att omfatta försvarets samtliga garnisonsorter. De ändrade förhållanden som stiftelsen har åberopat är att utbildningen inom Försvarsmakten numera bedrivs vid samtliga garnisonsorter i landet. Kammarrätten anser att den omständigheten inte utgör sådana ändrade förhållanden som har en påtaglig inverkan på föreskrifterna jämfört med omständigheterna 2012. Redan då bedrev Försvarsmakten utbildning på fler garnisonsorter än de som omfattades av stiftelsens ansökan om permutation.

Förvaltningsrätten har bedömt att stiftarens avsikt får antas vara att tillhandahålla bostäder i Stockholm åt elever som läser en högre utbildning inom Försvarsmakten. Kammarrätten instämmer i den bedömningen. Eftersom det inte har inträffat sådana ändrade förhållanden som kan läggas till grund för permutation får dock stiftarens avsikt inte någon avgörande betydelse i det här avseendet.

Sammanfattningsvis kan stiftelsens ändamålsföreskrifter inte ändras på grund av ändrade förhållanden som gör föreskrifterna uppenbart stridande mot stiftarens avsikter.

Synnerliga skäl

Stiftelsen vill ha tillstånd till ändring av § 2 i sina föreskrifter för att kunna erbjuda bostäder på fler av försvarets garnisonsorter. Ändringen motiveras utifrån Försvarsmaktens behov av kompetensförsörjning, att den kan vara till fördel ur ett samhällsekonomiskt perspektiv och att den tillgodoser ett nationellt intresse. Sådana omständigheter omfattas inte av stiftelsens ändamål och är inte heller något som generellt ska beaktas när stiftelser ansöker om tillstånd till ändring av sina ändamålsföreskrifter. Det krävs mycket speciella omständigheter för att tillåta ändring av en stiftelses ändamål. Mot bakgrund av den restriktivitet som råder bör synnerliga skäl inte läggas till grund för ändring av stiftelsers ändamålsföreskrifter enbart för att möta utifrån kommande behov, även om det inte kan uteslutas att det finns en möjlighet att under extraordinära omständigheter beakta värden som nationens intresse. Några sådana omständigheter har enligt kammarrättens mening inte lagts fram i målet. Kammarrätten instämmer därför i förvaltningsrättens bedömning att prövningen av om det finns synnerliga skäl ska göras utifrån stiftelsens behov. Det framstår inte som orimligt att § 2 står kvar i sin nuvarande utformning. Att stiftelsen, i syfte att tillgodose Försvarsmaktens eller samhällets behov, vill kunna erbjuda bostäder på fler orter än vad förordnandet tillåter är inte ett sådant intresse som kan läggas till grund för en ändring av föreskrifterna på grund av synnerliga skäl.

Det finns därmed inte heller skäl att bevilja tillstånd för ändring av stiftelsens ändamålsföreskrifter på grund av synnerliga skäl. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Caroline Dyrefors Grufman
kammarrättsråd
ordförande

Cecilia Bohlin
kammarrättsråd

Lisa Holm
tf. assessor
referent

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**

Avdelning 33

DOM

2018-09-18

Meddelad i Stockholm

Mål nr

24699-17

KLAGANDE

Stiftelsen MHS Bostäder, 802002-2177

Ombud: Advokaterna Karolin Karlsson och Carl Svernlöv
Baker & McKenzie Advokatbyrå KB
Box 180
101 23 Stockholm

MOTPART

Kammarkollegiet
Box 2218
103 15 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Kammarkollegiets beslut 2017-09-28, se bilaga 1

SAKEN

Permutation

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Dok.Id 1006813

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00 E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se www.domstol.se/forvaltningsratt	08-561 680 01	måndag–fredag 08:00–16:30

YRKANDEN M.M.

Kammarkollegiet beslutade den 28 september 2017 att avslå Stiftelsen MHS Bostäders ansökan om att få ändra 2 § i stiftelsens föreskrifter till följande lydelse (tillägg kursiverade). ”Stiftelsen har till ändamål att utan enskilt vinstsyfte *vid försvarets garnisonsorter* förvärva, uppföra och förvalta bostadslägenheter. Stiftelsen skall icke bedriva annan byggnadsverksamhet än den som avser uppförande av bostadshus med bostäder, avsedda för i första hand elever vid Förvarshögskolan, försvarets skolor *vid försvarets garnisonsorter* och i andra hand *för fast eller tillfälligt anställda vid försvaret eller andra statliga myndigheter vid sagda orter.*” Skälen för beslutet framgår av bilaga 1.

Stiftelsen MHS Bostäder (stiftelsen) överklagar beslutet och yrkar att 2 § i stiftelsens föreskrifter ska ändras till följande lydelse (tillägg kursiverade). ”Stiftelsen har till ändamål att utan enskilt vinstsyfte *vid försvarets garnisonsorter* förvärva, uppföra och förvalta bostadslägenheter. Stiftelsen skall icke bedriva annan byggnadsverksamhet än den som avser uppförande av bostadshus med bostäder, avsedda för i första hand elever vid Förvarshögskolan, försvarets skolor *vid försvarets garnisonsorter*, och i andra hand åt försvarsanställda i dessa orter.” Stiftelsen anför i första hand att den geografiska begränsningen av stiftelsens ändamål har blivit uppenbart stridande mot stiftarens avsikter och i andra hand att det finns synnerliga skäl att ändra stiftelsens ändamål.

Stiftelsen har hos förvaltningsrätten kommit in med tre utlåtanden; ett utlåtande från överbefälhavaren för Försvarsmakten, Micael Bydén, samt två utlåtanden från det före detta hovrättsrådet Henning Isoz.

Kammarkollegiet anser att överklagandet ska avslås.

Förvaltningsrätten har den 23 augusti 2018 hållit muntlig förhandling i målet.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Utgångspunkt för bedömningen

Styrelsen eller förvaltaren får inte utan tillstånd av Kammarkollegiet ändra eller upphäva eller i särskilt fall åsidosätta föreskrifter i stiftelseförordnandet som avser stiftelsens ändamål. Föreskrifterna får ändras, upphävas eller i särskilt fall åsidosättas endast om de på grund av ändrade förhållanden inte längre kan följas eller har blivit uppenbart onyttiga eller uppenbart stridande mot stiftarens avsikter. Föreskrifter om stiftelsens ändamål får ändras, upphävas eller i särskilt fall åsidosättas om det finns synnerliga skäl. Vid ändring av föreskrifter om stiftelsens ändamål ska vad som kan antas ha varit stiftarens avsikt beaktas så långt möjligt.

Uppenbart stridande mot stiftarens avsikter

Av förarbeten till stiftelselagen framgår bl.a. att det inte torde vara vanligt förekommande att tillämpningen av en föreskrift uppenbart strider mot stiftarens avsikter. De stränga reglerna för ändring av föreskrifter är motiverade av en önskan att upprätthålla en hög donationsvilja. I praxis har det förekommit att en stiftelses ändamål har ändrats därför att samhället har tagit på sig ansvaret för just det behov som ska främjas av stiftelsen, såsom skolmaterial eller skolmat. Bakom denna praxis ligger synsättet att en stiftare i allmänhet inte har avsett att med sin stiftelse gynna exempelvis skattebetalarna i en viss kommun (se prop. 1993/94:9 s. 83 och prop. 2008/09:84 s. 60).

Till stöd för att ändamålet i sin nuvarande utformning är uppenbart stridande mot stiftarens avsikter har stiftelsen bl.a. anfört följande. Vid tidpunkten för stiftelsens bildande bedrevs officersutbildning endast i Stockholm, vilket också var den enda orten som stiftelsen fick i uppdrag att tillhandahålla bostäder på. Bakgrunden till den valda formuleringen i stiftelsens ändamål måste således anses vara att elever som utbildades inom Försvarmaktens högskolor skulle få tillgång till bostäder. Den geografiska begränsningen i ändamålet måste därför ses i ljuset av att officersutbildningen vid aktuell tid inte bedrevs vid några andra orter än de som räknas upp i stiftelsens stadgar. På motsvarande sätt bedrevs sådan utbildning inför den permutation av stiftelsens stadgar år 2012 vid de orter som för närvarande anges i stadgarna. Kammarkollegiet har således, genom beslutet från år 2012, godtagit att stiftelsen tillhandahåller bostäder på fler orter än Stockholm där utbildning bedrivs. Utbildningsverksamheten har därefter ytterligare breddats och sker numera vid Försvarmaktens samtliga orter. Den geografiska begränsningen i föreskrifterna måste mot bakgrund av detta anses ha blivit uppenbart stridande mot stiftarens avsikter. De omständigheter som ligger till grund för den nuvarande ansökan är desamma som vid permutationen år 2012, dvs. fortsatt starka omvärldsförändringar. Om dessa förändringar hade kunnat förutses vid bildandet så hade ändamålet redan då varit att tillhandahålla bostäder åt Försvarmakten på samtliga garnisonsorter.

Kammarkollegiet har bl.a. anfört följande. För att ändamålet ska kunna ändras krävs att den geografiska begränsningen har blivit uppenbart stridande mot stiftarens avsikter. Man får anta att avsikten vid stiftelsebildningen var att tillhandahålla bostäder åt elever i Stockholm som läste en högre utbildning inom Försvarmakten. Att Försvarmakten nu har ett utökat behov av bostadsförsörjning och att det förändras över tid innebär inte att stiftelsens ändamål har blivit uppenbart stridande mot det ändamål som fanns vid stiftelsebildningen. Att stiftelsen vid tidpunkten för stiftelsebildningen inte kunde förutse ändringar i samhället förändrar inte denna bedömning. Kam-

markollegiet konstaterar vidare att beslutet från år 2012 inte innebar att stiftelsens ändamål ändrades till att avse samtliga de orter där Försvarsmakten år 2012 bedrev sådan utbildning som kan anses motsvara den som gavs vid försvarets högskolor i Stockholm eftersom Försvarsmakten bedrev sådan utbildning även vid andra orter än de som omfattades av ansökan år 2012.

Förvaltningsrätten gör följande bedömning.

Förvaltningsrätten invänder inte mot att det har skett förändringar i samhället. Förvaltningsrätten konstaterar vidare att det i målet är ostridigt att ändamålsföreskrifterna fortfarande kan följas samt att de inte har blivit uppenbart onyttiga. Frågan är därför om ändamålsföreskrifterna i sin nuvarande utformning uppenbart strider mot stiftarens avsikter. Ändamålet med stiftelsen vid tidpunkten för bildandet var att inom Stockholms stad tillhandahålla bostäder åt i första hand elever vid försvarets högskolor i Stockholm. Ändamålet utvidgades genom permutation år 2012 till att omfatta fler orter eftersom ändamålet då inte längre gick att tillämpa. Idag går ändamålet att tillämpa varför frågan blir om det uppenbart strider mot stiftarens avsikter att endast tillhandahålla bostäder på de orter som pekas ut i föreskrifterna. Som skäl för att beviljas permutation har stiftelsen bl.a. anfört att stiftaren vid stiftelsebildandet inte kunde förutse de samhällsförändringar som har skett och att om stiftaren hade kunnat göra det så hade ändamålet varit att tillhandahålla bostäder på samtliga garnisonsorter. Förvaltningsrätten ifrågasätter inte i sak att stiftaren vid tidpunkten för stiftelsebildningen inte kunde förutse vilka förändringar som skulle komma att ske i samhället. Detta innebär dock inte, enligt förvaltningsrättens mening, att det vare sig av föreskriftens ursprungliga lydelse eller av den som idag gäller kan utläsas annat än att stiftarens avsikt varit att tillhandahålla bostäder åt elever i Stockholm som läste en högre utbildning inom Försvarsmakten. Mot bakgrund av detta kan ändamålet inte anses ha blivit uppenbart stridande mot stiftarens avsikter. Kammarkollegiet har därför haft fog för sitt beslut i den delen.

Synnerliga skäl

Av förarbeten till stiftelselagen framgår bl.a. att utgångspunkten vid en ändring av föreskrifter om en stiftelses ändamål till följd av synnerliga skäl är att det krävs mycket speciella omständigheter. Det rör sig om rena undantagssituationer. En tillämpning av förutsättningen synnerliga skäl bör främst komma i fråga när ändamålet fortfarande är möjligt att följa men det på grund av samhällsutvecklingen framstår som orimligt att behålla ändamålet i sin nuvarande utformning. Hos näringsdrivande stiftelser kan man tänka sig situationer där det i och för sig fortfarande är möjligt att följa det ursprungliga ändamålet men behovet av att driva verksamheten på ett ekonomiskt rationellt sätt med styrka talar för en ändring av ändamålet (se prop. 2008/09:84 s. 61).

Till stöd för att det föreligger synnerliga skäl att ändra ändamålet har stiftelsen bl.a. anfört följande. Stiftelsen är näringsdrivande och påverkas av stora förändringar i omvärlden. Samhället, och Försvarsmakten med det, har förändrats väsentligt sedan stiftelsen grundades. Försvarsmakten har genomgått en total omstöpning med följd att försvarets behov av bostäder idag ser helt annorlunda ut än när stiftelsen bildades. Det är framförallt två faktorer som har påverkat Försvarsmakten; att utbildningen av officerare numera sker på samtliga garnisonsorter i Sverige samt övergången från värnplikts- till yrkesförsvaret. Sammantaget har dessa två omständigheter medverkat till att försvaret har behov av bostäder på samtliga garnisonsorter och inte bara i Stockholmsområdet. Det är för Försvarsmakten av mycket stor vikt att eleverna har tillgång till bostäder eftersom de annars omöjligen kan genomföra utbildningen. Behovet är på vissa orter akut.

Av Henning Isoz två utlåtanden framgår bl.a. följande. Enligt vad som uttalas i propositionen är bestämmelsen om synnerliga skäl främst avsedd att tillämpas när stiftelsens ändamål fortfarande är möjligt att iaktta men det på

grund av samhällsutvecklingen framstår som orimligt att behålla ändamålet i sin nuvarande utformning. Av propositionen framgår vidare att frågan om vad som ska anses innefatta synnerliga skäl i övrigt överlämnas åt rättstillämpningen. Det uttalandet kan inte tolkas på annat sätt än att synnerliga skäl mycket väl skulle kunna föreligga trots att stiftelsens ändamål inte skulle innefatta någon enda föreskrift vars tillämpning på grund av samhällsutvecklingen skulle framstå som orimlig. I fall då tillämpningen av en stiftelses ändamål framstår som rimligt måste bedömningen av om det på grund av samhällsutvecklingen föreligger synnerliga skäl eller inte självfallet göras med utgångspunkt i andra kriterier än ”utifrån stiftelsens förutsättningar att uppfylla sitt ändamål”. Dylika kriterier bör därvid kunna vara i vad mån stiftelsen har ett ändamål som innebär att den spelar en roll sett i ett samhälleligt perspektiv och om det på grund av inträffad samhällsutveckling föreligger ett uttalat intresse för en utvidgning av stiftelsens ändamål. I förevarande fall krävs för att försvaret ska kunna leva upp till kravet att bemanna samtliga garnisonsorter även att försvaret kan tillhandahålla bostäder på dessa orter. Eftersom försvaret inte kan lita på att kommunerna, eller någon privat aktör, löser frågan står det utom rimligt tvivel att det skulle ligga i nationen Sveriges intresse att stiftelsen utvidgar sitt ändamål i enlighet med ansökan. Denna bedömning utgår från att Försvarsmaken kan intyga att en utvidgning av stiftelsens ändamål är ett oeftergivligt krav för att försvaret ska kunna leva upp till politikernas nya syn på försvarets förmåga.

Av Micael Bydéns utlåtande framgår bl.a. följande. Till följd av omvärlds- och samhällsutvecklingen ligger det i Sveriges intresse att stiftelsens ändamål ändras. På grund av det förändrade säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde har värnplikten återinförts varför det nu ställs ökade krav på Försvarsmaktens operativa förmåga. Detta kräver Försvarmaktens närvaro på garnisonsorter, vilket i sin tur förutsätter att Försvarsmaktens personal kan erbjudas bostäder. I dagsläget är det endast stiftelsen som inom en överskådlig tid kan tillgodose ett övergångsboende för Försvarsmaktens mycket

rörliga personalförsörjning. En utvidgning av stiftelsens ändamål är en oundgänglig förutsättning för att Försvarsmakten ska kunna leva upp till de krav som regeringen ställer.

Kammarkollegiet har bl.a. anfört följande. Kammarkollegiet invänder inte mot att det har skett förändringar i samhället och inom försvarspolitiken. Kammarkollegiet har även förståelse för att bostadsförsörjningen är en angelägen fråga för Försvarsmakten och att detta är av nationellt intresse. Bedömningen av om det föreligger synnerliga skäl ska dock göras utifrån stiftelsens förutsättningar att uppfylla sitt ändamål. Stiftelsen har varken anfört, eller på något annat sätt visat, att det föreligger något sådant problem med den nuvarande utformningen av ändamålet. Att Försvarsmakten saknar bostäder och att ingen annan skapar boenden för myndighetens personal innebär inte att det kan anses vara orimligt att behålla stiftelsens ändamål i sin nuvarande utformning. Stiftelsens möjlighet att verka och uppfylla sitt ändamål påverkas inte av de politiska beslut som fattats angående Försvarsmaketens utveckling. Det förhållandet att bostadsfrågan är angelägen för staten och Försvarsmakten är därför inte skäl nog att utvidga stiftelsens ändamål på grund av synnerliga skäl. Utgångspunkten måste ske utifrån det ändamål som stiftelsen har idag och inte utifrån en utomstående aktörs behov. Det föreligger därför inte synnerliga skäl att ändra stiftelsens ändamål i förevarande fall.

Förvaltningsrätten gör följande bedömning.

Förvaltningsrätten konstaterar att förändringar inom försvarspolitiken har lett till att Försvarsmakten har fått ett ökat behov av bostäder samt att ingen aktör, utom stiftelsen, i dagsläget tillhandahåller bostäder åt Försvarsmaktens anställda. Förvaltningsrätten ifrågasätter inte att detta är av nationellt intresse. Förvaltningsrätten konstaterar dock att prövningen av om stiftelsen kan uppfylla sitt ändamål ska göras utifrån stiftelsens behov och inte utifrån

en utomstående aktörs behov. Försvarmaktens ökade behov av bostäder till följd av regeringens krav innebär därför inte att det finns synnerliga skäl för stiftelsen att ändra sitt ändamål. Eftersom det inte heller i övrigt har framkommit synnerliga skäl att ändra stiftelsens ändamål anser förvaltningsrätten att Kammarkollegiet har haft fog för sitt beslut även i denna del. Överklagandet ska sålunda sammanfattningsvis avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (DV 3109/1A).

Maria L. McMurray

Rådman

Nämndemännen Maria De Geer, Kristine Kramer Martinsson och Göran Ringblom har också deltagit i avgörandet.

Förvaltningsrättsnotarien Jenny Jansson har föredragit målet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nå för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.